

**КОРЕЯ РЕСПУБЛИКАСИДА ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА
РАҚАМЛАШТИРИШ ЖАРАЁНЛАРИ ТАРИХИДАН**

Юлдашев Олимжон Ашурович

Почта: o.yuldashev198604@gmail.com

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ҳузуридаги

Ўзбекистоннинг энг янги тарихи масалалари бўйича

Мувофиқлаштирувчи-методик марказнинг таянч докторанти

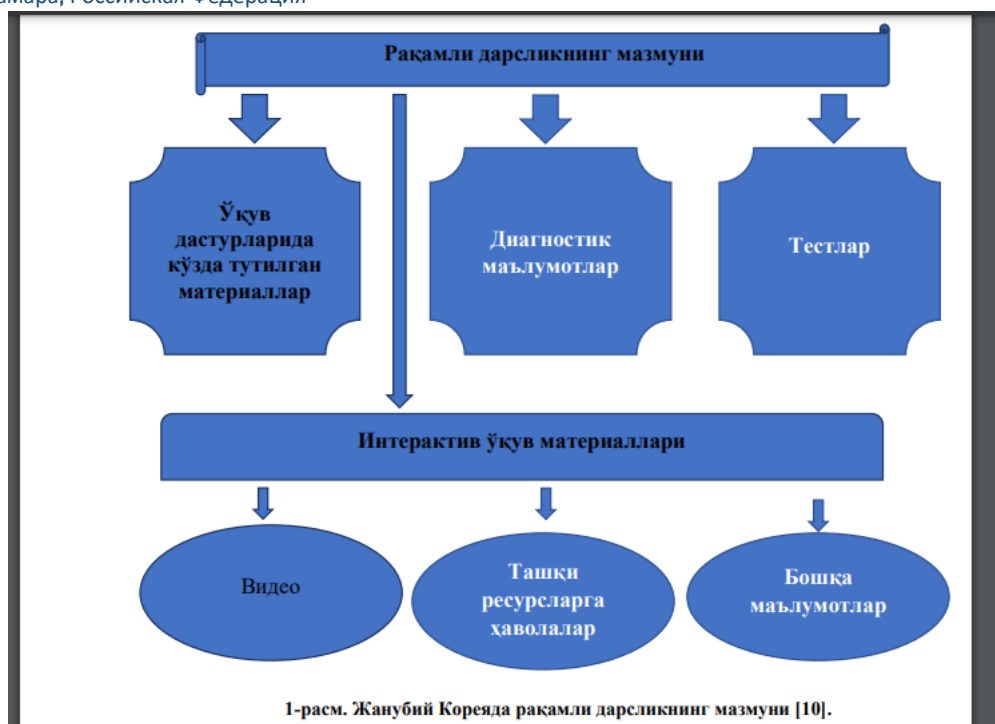
Тел: +998-90-178-06-21

Бугунги кунда таълим тизимини такомиллаштириш жараёнида замонавий, инновацион технологияларнинг роли тобора ошиб бораётганини кузатамиз. Ушбу технологияларни амалиётга жорий этиш аввало, таълимни модернизация қилиш ва ривожлантириш имкониятларини кенгайтиради, шунингдек, рақобатбардош кадрларни тайёрлаш сифатини ошириш ва таълимни фанга яқинлаштиришга хизмат қилади. Ўз навбатида, мазкур технологиялар таълим фаолиятига бўлган амалдаги ёндашувларни қайта кўриб чиқиш ҳамда уларнинг жамиятга таъсирини таҳлил қилишни талаб этади. Шунинг учун ҳам, таълимни рақамлаштириш борасидаги илғор хориж тажрибасини ўрганиш, таҳлил қилиш, баъзи жиҳатларини татбиқ қилиш ва унинг амалий аҳамиятига баҳо бериш илмий-тадқиқотларнинг долзарб йўналиши ҳисобланади.

Жанубий Корея таълим тизими узоқ тарихга эга бўлиб, таълим одатда давлат ва хусусий таълим муассасалари томонидан ташкил этилади. Гарчи хусусий мактаблар оладиган маблағ давлат мактаблари миқдоридан кам бўлсада, ҳар иккала турдаги таълим

муассасаси ҳам ҳукумат томонидан бошқарилади. Жанубий Корея дунёдаги энг маълумотли мамлакатлардан бири ҳисобланади. Иқтисодий ҳамкорлик ва Ривожланиш Ташкилотининг (ОЕСД) маълумотларига кўра 51,5 миллион аҳолиси бўлган 24 ёшдан 35 ёшгача бўлганларнинг 70 фоизи олий маълумотнинг баъзи турларини тугатганлар — бу дунёдаги энг юқори фоиз демакдир. [1]

Жанубий Кореянинг таълим тизимини рақамлаштириш борасидаги муваффақиятли лойиҳаларидан бири – бу Смарт-мактаблар лойиҳасидир. Смарт-мактаблар – бу тўлиқ компьютерлашган умумтаълим муассасалари бўлиб, уларда ўқувчилар ахборот ресурсларидан фойдаланишни ўрганадилар. [2] Жанубий Корея кенг полосали интернет ва овозли алоқадан фойдаланувчи юқори технологияли мамлакат сифатида етакчи позицияга эга бўлган давлат ҳисобланади. Мамлакатда рақамлаштириш дастурларини амалга оширишда таянч ролни давлат ўйнайди. Бунда муваффақиятнинг гарови бўлиб, хусусий компанияларнинг рақамлаштириш жараёнларига фаол жалб этилганлиги ҳисобланади. Жанубий Кореяда “Келажак мактаблари” лойиҳаси мактаб ўқувчиларини адаптивлик, ўзгаришларга тайёр бўлиш руҳида тарбиялаш, улкан ахборот оқимларига йўналтирилган электрон таълим, рақамли технологиялар билан ишлашга йўналтирилган лойиҳа ҳисобланади. [3].

1-расм. Жанубий Кореяда рақамли дарсликнинг мазмуни [10].

Рақамли қарорларни давлат даражасида интеграциялаш учун стратегик сиёсат ва режалар тасдиқланди ва уларнинг талабларига риоя қилиш барча умумтаълим мактаблари учун мажбурий қилиб қўйилди. “Ақлли таълим” лойиҳаси эса, анъанавий қоғоз дарсликлардан электрон дарсликларга ўтиш имконини берди. [4]

Маълумотлардан кўринадики, рақамли дарсликнинг мазмуни 4 асосий элементдан ташкил топган.

Жанубий Кореянинг “Келажак мактаблари”да мактаб таълими барча йўналишларининг тўлиқ такомиллаштирилиши ўқувчиларга қуйидаги имкониятларни берди:

- мактабдаги компьютер синфлари базасида интерактив таълим олиш имконияти;
- ўқитувчилар томонидан ўқув дастурлари доирасида яратиладиган мультимедиа воситаларидан фойдаланиш имконияти;
- электрон таълим элементларини қўллаш имконияти;

– бошқа мактаблардаги ўқитувчиларнинг масофавий маърузаларини эшитиш имконияти;

– Интернет тармоғидаги турли хил ахборот ресурсларидан (электрон кутубхоналар, кўргазмалар, экспозициялар) фойдаланиш имконияти;

– масофавий маслаҳатлар олиш имконияти.

Жанубий Корея ҳукумати томонидан 2005 йилда ишга туширилган уйда таълим олиш бўйича электрон тизим ўқувчиларга уйда ўтириб таълим олиш имконини яратди. Бундан ташқари, мамлакатдаги мактабларда симсиз тизимнинг жорий қилиниши таълим муҳитини шакллантириш имконини берди. Ушбу таълим муҳитига ўқувчи ўзининг логин ва пароли билан дунёнинг исталган жойидан, исталган электрон қурилма воситасида кириши мумкин.

Умуман, Жанубий Корея таълим тизимини рақамлаштириш жараёнларида қўлланилган ёндашувларнинг умумий тавсифи сифатида рақамли активларни ва рақамли сервисларнинг яратилишини алоҳида ажратиб кўрсатиш мумкин. Уларга ахборот-таълим муҳити доирасида шакллантирилган ва таклиф этилган қуйидаги рақамли таълим маҳсулотлари киради:

онлайн курслар;

видео-маърузалар;

таълим дастурлари;

таълим платформалари.

Маълумотларга қараганда, «University of the People», университети тўлиқ рақамлаштирилган университет бўлиб, у таълим жараёнларини Moodle платформаси орқали рақамли маконга олиб чиқиш имконини берди. Ўқитувчилар ва талабалар ушбу платформа

орқали тўлиқ ва эркин мулоқотни амалга ошириш имкониятига эга бўлиб, барча дарс машғулоти ушбу платформа орқали амалга оширилади.

Эътироф этиш жоизки, таълимни рақамлаштириш ахборот технологиялари соҳасидаги мутахассис ходимларнинг умумий сони улушини ошириш имконини беради.

Хорижий тадқиқотларда таълимни рақамлаштириш ташкилий масалалар, технологик инфратузилмадан бошланиб, педагогик ёндашувлар билан якунланадиган турли жиҳатларни ўз ичига олади ҳамда интерактив ва мослашувчан таълим дастурларини таклиф қилиш орқали халқаро миқёсда ташкиллаштиришга таъсир қилади. Деярли барча тадқиқотлар таълимни рақамлаштириш одамларни жамиятдаги ўзгаришларга ва касбий муҳитга мослаштиришнинг мослашувчан кўникмаларини ривожлантиришга олиб келади деган тушунча билан боғлиқ. [5]

Янги Ўзбекистонда “2020 йил “Илм-маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили” номи билан Ўзбекистон тарихи зарварақларига битилди. Олий Мажлис Сенати ва Қонунчилик палатасига мурожаатномасида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёев унинг шундай аталиши сабабини изоҳлаб, “Биз Ўзбекистонни ривожланган мамлакатга айлантиришни мақсад қилиб қўйган эканмиз, бунга фақат жадал ислохотлар, илм-маърифат ва инновация билан эриша оламиз. Тараққиётга эришиш учун рақамли билимлар ва замонавий ахборот технологияларини эгаллашимиз зарур ва шарт. Бу бизга юксалишнинг энг қисқа йўлидан бориш имкониятини беради. Зеро,

бугун дунёда барча соҳаларга ахборот технологиялари чуқур кириб бормоқда [6], деб уқтирди.

Ушбу нутқида давлат раҳбаримиз рақамли технологияларга ўтишнинг қуйидаги йўналишларини белгилаб берди:

1. Илм-фан соҳасида фундаментал ва инновацион тадқиқотлар учун мақсадли грант маблағларини ажратиш механизмини тубдан қайта кўриб чиқиш;

2. Илм-фан ютуқларининг электрон платформаси, маҳаллий ва хорижий илмий ишланмалар базасини шакллантириш;

3. Қурилиш, энергетика, қишлоқ ва сув хўжалиги, транспорт, геология, кадастр, соғлиқни сақлаш, таълим, архив соҳаларини тўлиқ рақамлаштириш;

4. Мутлақо янги профессионал таълим тизимини яратиш;

5. Кадрлар малакасини халқаро меҳнат бозори талабларига мослаштириш;

6. Олий маълумот оламан, ўз устимда ишлаб, илмли бўламан, деган, юрагида ўти бор, жўшқин ёшларимизнинг таҳсил олиши учун ҳамма қулайликларни яратиш;

7. Олий ўқув юртларига талабалар қабул қилиш давлат грантларини 2 баробар кўпайтириш;

8. Олий таълим муассасаларига кириш имтиҳонларини ҳам оптималлаштириш;

9. Олий таълим стандартларини хорижий тажриба асосида такомиллаштириш;

10. Олий таълимда ўқув жараёнини кредит-модуль тизимига ўтказиш;

11. Таълимнинг барча босқичларида халқаро андозаларга тўлиқ жавоб берадиган ахборот технологиялари жорий этиш кабилар.[7]

Юқоридаги фикрларни хулоса қилар эканмиз, таълим тизимини рақамлаштириш соҳасидаги илғор хориж тажрибасидан Ўзбекистон амалиётида фойдаланиш учун қуйидаги тадбирларни амалга ошириш мақсадга мувофиқ бўлади:

Мамлакат таълим тизимини рақамлаштиришнинг истиқболли йўналишлари бўлиб қуйидагилар ҳисобланиши керак:

таълим муассасаларини сифатли дастурий таъминот ва ахборот ресурсларидан фойдаланиш имконини берадиган ахборот тизимлари билан таъминлаш;

рақамли дарсликларнинг сифатига қўйиладиган талабларни кучайтириш;

масофавий технологияларни жорий этиш ва масофавий таълим натижаларини баҳолаш тизимини такомиллаштириш;

онлайн-ўқитишни (e-learning) жорий этиш.

Онлайн ўқитиш масофавий таълимнинг сифатини ошириш имконини беради.

Шу билан биргаликда кшпгина мутахассисларнинг фикрича, янгиликларни таълим тизимида жорий қилиш билан боғлиқ бўлган рискларни баҳолаш аниқлигини оширган ҳолда, ўзининг самарадорлигини кўрсатган анъанавий таълим технологияларидан воз кечмаслик керак. [8]

Адабиётлар:

1. Хаджаева Ю.М., Исмоилова Ф.А. Жанубий Кореяда таълим тизимини бугунги ҳолати//

2. Кондаков А.М., Вавилова А.А., Григорьев С.Г. и др. Концепция совершенствования (модернизации) единой информационной образовательной среды, обеспечивающей реализацию национальных стратегий развития Российской Федерации// Педагогика. – 2018 – № 4 – с. 98– 125.
3. Норкулов С.Т. Хориж тажрибасини ва ўрганган ҳолда таълим соҳасини рақамлаштириш шунингдек унинг амалий аҳамияти // Та'лимда raqamli texnologiyalarni tadbiq etishning zamonaviy tendensiyalari va rivojlanish omillari./ www.pedagoglar.uz 16-to'plam mart 2023
4. Гладилина И.П., Ермакова Ч.П. Цифровая трансформация образования: зарубежный и отечественный опыт // Современное педагогическое образование. – Москва, 2021. — №3. – С.8-12
5. Анарбаева Ф.У. Таълим жараёнини рақамлаштириш. Anarlytical Journal of Education and Development. //https://www.researchgate.net/publication/361738577_TALIM_ZARAE_NINI_RAKAMLASTIRIS.
6. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлис ва Ўзбекистон халқига Мурожаатномаси. 29 декабрь 2020 йил// <https://president.uz/uz/lists/view/4057>
7. Жалилова Н.Т. Рақамлаштириш шароитида олий педагогик таълим сифатини ошириш технологияларига ўтишнинг зарурияти. <http://scientists.uz/uploads/conferences/005/4.57.pdf>.
8. Норқулов С.Т. Таълим соҳасини рақамлаштириш: хориж тажрибаси ва унинг амалий аҳамияти.

МЕЖДУНАРОДНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ ОБРАЗОВАНИЯ, ИССЛЕДОВАНИЙ И ИННОВАЦИЙ

2026 Самара, Российская Федерация

//cdn.uza.uz/2023/02/24/10/22/wd6xMiApttCVcnnGltPDr8CGlyNGfMT6.

pdf.